

Freudkritik på svenska

Psykoanalysens grundare Sigmund Freud har under flera decennier beskyllts för att ha varit ovetenskaplig, ja till och med pseudovetenskaplig. Denna kritik har i vissa länder fått stort genomslag, i andra inget genomslag alls. I förordet till *Den okände Freud* skriver författaren Eric Danielsen att han fann det märkligt att ett danskt tvåbandsverk från 1999 om psykoanalysens nutida betydelse inte nämnde den omfattande kritiken med ett ord. Något liknande kunde sägas om förhållandena i Sverige, där förlaget Natur & Kultur sedan 1996 ger ut Freuds samlade verk i en – vetenskapligt sett – gigantisk felsatsning. De skandinaviska länderna ligger långt efter de engelskspråkiga när det gäller att upptäcka Freudkritiken.

Det finns verkligen mycket negativt att säga om Freud, både i hans roll som yrkesman (praktiserande terapeut)

DEN OKÄNDE FREUD.**Eric Danielsen.****Övers. Per Larson.****Studentlitteratur****2005, 213 s.**

och som vetenskapsman. Han tvingade på patienterna tolkningar för vilka inget empiriskt stöd kunde uppådas, och han ljög systematiskt om behandlingarnas framgång. Freuds omskrivna patienter som brukar framhållas som exempel på terapins och teorins förträfflighet – Vargmannen, Dora, Lille Hans med flera – var i själva verket klara misslyckanden, eftersom ingen av dem blev frisk. Vissa av patienterna felbehandlades grovt av Freud.

Den okände Freud koncentreras på Freuds personliga tillkortakommanden och hans felbehandlingar. Åtskilliga kapitel handlar också om stridigheter inom den unga psykoanalysen, hur rörelsen snabbt fick mer eller mindre sekteristiska drag och hur interna strider regelmässigt ledde till att den som ifrågasatte Freuds doktriner påstods vara sinnessjuk av de renläriga freudianerna. (Taktiken att ifrågasätta interna eller externa kritikers mentala hälsa har förblivit vanlig inom psykoanalysen intill denna dag.) Någon sammantagen bedömning av Freuds teoretiska bidrag till psykologin görs knappast i boken, men sammanfattningsvis kunde sägas att nästan inget av det han hade rätt i var nytt, medan det som var nytt i regel var helt fel.

Danielsens bok är hyfsat välskriven, även om styckeindelningen ibland övergår i staccato. Framställningssättet är okomplicerat. Författaren har inte bearbetat materialet nämnvärt, utan refererar bara rakt upp och ned redan pu-

blicerad Freudkritik. Han har tagit del av ett mycket stort antal källor.

Omdömet om Danielsens bok måste bli positivt. Även om *Den okände Freud* inte innehåller större nyheter för den som känner till den internationellt spridda Freudkritiken, och även om boken blivit bättre om den dessutom bedömt det nuvarande värdet hos Freuds teorier, är det utmärkt att denna omfattande kritik nu finns tillgänglig på svenska.

Jesper Jerkert